

Sveitarfélagið Ölfus  
Gunnlaugur Jónasson  
Hafnarbergi 1  
815 Þorlákshöfn

Reykjavík 8. september 2020  
UST202008-295/A.B.  
09.04.06

### **Efni: Umsögn um framkvæmdarleyfi - Skógrækt á spildu í landi Alviðru, Ölfus**

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Sveitarfélagsins Ölfuss er barst 31. ágúst sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um skógræktaráform á spildu í landi Alviðru.

Í greinargerð kemur fram að svæðið, sem áformað er að rækta, liggur frá núverandi skógræktarreit við suðurmörk lands Alviðru, svokallaðan Forsetareit, að syðsta bæjartúninu. Fyrirhugað skógræktarsvæði nær til um 20 ha., en nánari stærðarmörk munu koma fram við frekari útfærslu á skógræktarsvæðinu. Auk þess kemur fram að útfærsla skógræktar og val á tegundum verður unnin í samstarfi við Skógræktarfélag Íslands og Kolvið.

### **Náttúruminjar**

Umhverfisstofnun bendir á að svæðið, sem tillagan nær til, nefnist Alviðra og Sog og er númer 747 sem aðrar náttúruminjar og er þar fjölbreyttur gróður og fuglalíf og kjörið útivistarsvæði. (<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/natturuminjaskra/sudurland/>)

Umhverfisstofnun tekur undir að skógrækt geti aukið útivistargildi svæðisins, hins vegar er mikilvægt að skógræktin rýri ekki þann fjölbreytta gróður sem er á svæðinu og fuglalífið og hafi neikvæð áhrif á verndargildi náttúruminja.

### **Votlendi**

Umhverfisstofnun bendir á að nyrst á fyrirhuguðu skógræktarsvæði er votlendi sem fellur undir a. lið 1. mgr. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. greinarinnar. Skv. 3. mgr. ber að forðast röskun þeirra náttúruyfyrirbæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Umhverfisstofnun leggur áherslu á að fjallað sé um votlendið í umsókninni og það komi fram hvaða leiðir verði farnar til þess að forðast rask votlendisins sbr. 61. gr. náttúruverndarlaga og hvaða valkostir séu skoðaðir. Umhverfisstofnun bendir á að ef tillagan gerir ráð fyrir röskun á votlendi þurfi að rökstyðja þá ákvörðun og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu.

Stofnunin bendir á að skylt er að afla framkvæmdaleyfis, eða eftir atvikum byggingarleyfis, vegna allra framkvæmda sem fela í sér röskun á svæðum sem njóta sérstakrar verndar, sbr. skipulagslög og lög um mannvirki. Á þetta að tryggja að tekið sé til ítarlegrar skoðunar hvort framangreint skilyrði sé uppfyllt. Við mat á leyfisumsókn ber að vega saman mikilvægi náttúruminjanna sem í húfi eru og hagsmuni af fyrirhugaðri framkvæmd. Við matið skal litið til verndarmarkmiða 2. gr. og 3. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, auk þess sem tekið skal mið af mikilvægi minjanna og sérstöðu í íslensku og alþjóðlegu samhengi, sbr. 3. og 4. mgr. 61. gr. laganna.

Ákveði leyfisveitandi að veita leyfi þrátt fyrir framangreint skal leyfisveitandi, með vísan í 5. mgr. 61. gr. náttúruverndarlaga, rökstyðja þá ákvörðun sérstaklega og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu. Einnig skal gera grein fyrir fyrirhuguðum mótvægisáðgerðum, sem og mögulegri endurheimt náttúruverðmæta þegar það á við.

Þá skal afrit af útgefnu leyfi sent stofnuninni, sbr. 6. mgr. ákvæðisins.

Þess má einnig geta að leyfisveitanda er heimilt, skv. 5. mgr. 61. gr. náttúruverndarlaga, að binda leyfi þeim skilyrðum sem eru nauðsynleg til að draga úr áhrifum framkvæmdarinnar á þau náttúrufyrirbæri sem verða fyrir röskun.

### **Vistgerðir og fuglalíf**

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar Íslands (<http://vistgerdakort.ni.is/>) eru innan fyrirhugaðs skógræktarsvæðis m.a. vistgerðin starungsmýravist og lyngmóavist á láglandi sem eru með mjög hátt og miðlungs verndargildi og eru á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Í starungsmýravist getur verið ríkt fuglalíf og er algengt að varpfuglategundirnar; lóupræll (*Calidris alpina*), spói (*Numenius phaeopus*), þúfutittlingur (*Anthus pratensis*), hrossagaukur (*Gallinago gallinago*), jaðrakan (*Limosa limosa*) og stelkur (*Tringa totanus*) nýti slíka vistgerð til varps. Umhverfisstofnun bendir á að lóupræll og spói eru ábyrgðartegundir Íslands líkt og sjá má á vef Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Umhverfisstofnun bendir á að skógræktaráformin geta haft áhrif á verndargildi svæðisins og telur mikilvægt að það komi fram og hvaða leiðir verði farnar til að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum á ofangreindar vistgerðir og búsvæði fugla.

### **Trjátegundir**

Í greinargerð kemur fram að gert er ráð fyrir skógi með blöndu trjátegunda sem nýtist sem yndis- og útvistarskógur í upphafi en einnig sem nytjaskógur þegar til lengri tíma er litið.

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt 10. gr. reglugerðar nr. 583/2000 um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda er ræktun útlendra plöntutegunda óheimil á svæðum sem njóta sérstakrar verndar eða eins og segir í greininni: „Öll ræktun útlendra tegunda hér á landi er óheimil á friðlýstum svæðum, á landslagsgerðum sem njóta sérstakrar verndar og alls staðar ofan 500 metra hæðar yfir sjó.“ Að mati Umhverfisstofnunar eiga framangreind ákvæði erindi í skilmála framkvæmdaleyfisins.

Umhverfisstofnun leggur áherslu á að gróðursettar verði innlendar trjátegundir, þ.e. ilmbjörk, reyniviður, gulvíðir eða loðvíðir. Umhverfisstofnun telur einnig mikilvægt, eins og kemur fram í umsókninni, að plantað sé fjölbreyttum trjátegundum, en með gróðursetningu á fjölbreyttum trjátegundum mun líffræðilegur fjölbreytileiki aukast og við það eykst seigla skógarins gagnvart sjúkdómum og sníkjudýrum.



Axel Benediktsson  
sérfræðingur

Virðingarfyllst



Rakei Kristjánsdóttir  
sérfræðingur